

Novetats documentals d'universitats i recerca

Secretaria d'Universitats i Recerca
Febrer 2021 #44

Llibres i documents seleccionats

EU research and innovation in
action against the coronavirus:
funding, results and impact

European Union, 2021, Gener, 2021,
6 pàgines. ISBN: 978927629226-5

[Llegiu-ne més](#)

Next Generation Catalonia

Generalitat de Catalunya. Febrer del
2021, 79 pàgines.

[Llegiu-ne més](#)

Deep Tech Europe. European
Innovation Council Pilot. Impact
Report 2020

Comissió Europea. Setembre, 2020,
40 pàgines. ISBN: 978-92-9460-218-3

[Llegiu-ne més](#)

El valor social de les universitats públiques catalanes: una aproximació quantitativa i qualitativa

Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP). Josep M. Vilalta (coord.) Desembre del 2020, 234 pàgines. ISBN: 978-84-0925550-4

[Llegiu-ne més](#)

Universities without walls. A vision for 2030

Associació Europea d'Universitats (EUA). Febrer del 2021, 13 pàgines.

[Llegiu-ne més](#)

Recursos electrònics

Resultats de la participació de Catalunya en les convocatòries del Consell Europeu de Recerca

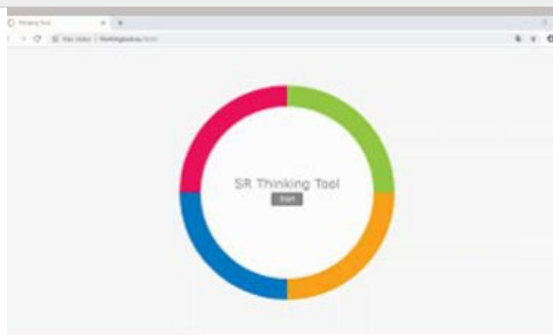
Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR). Gener del 2021, 19 pàgines

[Llegiu-ne més](#)

Societal Readiness Thinking Tool

Nielsen, M. W., Mejlgaard, N., Alnor, E., Griessler, E., Meijer, I. (coord). New HoRRIZON. Comissió Europea, 2018

[Llegiu-ne més](#)

Divulgació científica

FAQ's VIRUS

Col·legi de Biòlegs de Catalunya.
Gener del 2021, 8 pàgines.

[Llegiu-ne més](#)

Vamos a comprar mentiras: alimentos y cosméticos desmontados por la ciencia

José Manuel López Nicolás. Ed.
Cálamo, 2016, 368 pàgines. ISBN:
9788496932951

[Llegiu-ne més](#)

Darrers butlletins electrònics publicats

- [Butlletins Recercat](#)
- [Butlletins AQU Catalunya](#)
- [Els Doctorats Industrials](#)

Revistes especialitzades

Accediu a les [revistes especialitzades](#) a les que està subscrit el Departament de Recerca i Universitats. Podeu consultar-hi els exemplars publicats i rebuts, els sumaris dels darrers números i el tipus de subscripció que tenim. Si us interessa algun article en particular, escriviu-nos un correu a biblioteca.recercaiuniversitats@gencat.cat

Més informació

- [Condicions de préstec](#)
- [Biblioteca Departament Recerca i Universitats](#)

[Alta](#) [Baixa](#) [Contacte](#)

ISSN: 2462-5426

Avís legal: D'acord amb l'article 17.1 de la Llei 19/2014, la ©Generalitat de Catalunya permet la reutilització dels continguts i de les dades sempre que se'n citi la font i la data d'actualització i que no es desnaturalitzi la informació (article 8 de la Llei

EU research and innovation in action against the coronavirus: funding, results and impact

European Union, 2021, Gener, 2021, 6 pàgines. ISBN: 978927629226-5

Enllaços relacionats

[Accediu al document](#)

Aquest fullet compila les diferents iniciatives i programes que ha dut a terme la Unió Europea per combatre diferents aspectes de la pandèmia. Molts d'aquests projectes i iniciatives estan en marxa actualment i es prolongaran i creixeran en el futur perquè, a Europa, la recerca i la innovació han estat i seran protagonistes en la lluita contra la pandèmia. Del programa Horitzó 2020 (2014-2020), la Comissió Europea ha compromès més de 1.000 milions d'euros per combatre la pandèmia, la gran part dels quals (780,8 milions) ja han estat mobilitzats. Aquest compromís s'estendrà en el futur programa Horitzó Europa (2021-2027), amb noves oportunitats de finançament.

El document mostra una gran varietat d'iniciatives i permet accedir a tot un seguit d'enllaços que n'amplien la informació. Alguns exemples d'iniciatives de diferent naturalesa serien la [Coronavirus Global Response initiative](#), la [European COVID-19 Data Platform](#), l'[Infectious Diseases Finance Facility \(IDFF\)](#) o The Horizon Results Platform. Altres iniciatives ressenyades estan liderades per la Unió Europea però tenen un caràcter més global, com ara l'[Access to COVID-19 Tools \(ACT\) Accelerator](#), que té com a objectiu accelerar el desenvolupament, la producció i un accés equitatiu als tests, tractaments i vacunes per a tots els ciutadans del món.

També es pot accedir des d'un sol document als diferents projectes i programes finançats per la Unió Europea. La diversitat de camps a la qual s'han dirigit els projectes finançats és molt elevada. Alguns exemples són el desenvolupament de diagnòstics, els tractaments, el desenvolupament de vacunes, l'epidemiologia, la prevenció de brots, aspectes socioeconòmics, la salut mental, les tecnologies digitals, la intel·ligència artificial o el desenvolupament d'infraestructures i la gestió de dades que faciliten la recerca. El document informa dels recursos que s'han destinat a cadascun dels projectes o iniciatives esmentades en el text i permet conèixer quina ha estat la distribució dels fons europeus, d'acord amb les necessitats. Entre altres, per exemple, permet consultar quina ha estat la contribució dels projectes de recerca i innovació finançats per la Unió Europea en el desenvolupament de les vacunes contra la COVID-19 en el [full informatiu \(factsheet\)](#) editat recentment.

Totes aquestes accions contribueixen a implementar l'[ERAvsCorona action plan](#) acordat l'any 2020, que contenia deu prioritats o accions a curt termini en recerca i innovació per combatre el virus, i que encara està [donant resultats](#).

Una altra informació interessant que ens mostra el text, de manera gràfica, és la col·laboració que aquestes iniciatives i projectes han generat tant entre diferents tipologies d'institucions (escoles i institucions d'educació superior, organitzacions de recerca, entitats privades, organismes públics) com també entre els diferents països.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Next Generation Catalonia

Generalitat de Catalunya. Febrer del 2021, 79 pàgines.

Enllaços relacionats

[Accediu al document complet](#)

[Consulta el projecte](#)

El dia 10 de febrer, el **Parlament Europeu va aprovar** el reglament que estableix el Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR), el principal instrument pressupostari del Pla de Recuperació per a Europa *NextGenerationEU*. L'MRR està dotat amb 672.500 M€ (312.500 M€ en subvencions i 360.000 M€ en préstecs). Ara els estats membres podran presentar oficialment els plans nacionals de recuperació i resiliència, que seran avaluats per la Comissió Europea i el Consell. S'espera que les primeres transferències es puguin fer a mitjan 2021.

La Generalitat, amb la col·laboració d'experts i agents econòmics i socials del país, i tenint en compte 10 criteris de prioritació, ha seleccionat 27 projectes emblemàtics, que s'estructuren al voltant de 5 eixos, per optar als recursos del fons NextGenerationEU. Aquests 5 eixos són: Economia per la vida, Transició ecològica, Transformació digital, Societat del coneixement, i Vector transversal. El sistema de coneixement de Catalunya té una presència troncal i transversal en la proposta catalana per optar als recursos del fons NextGenerationEU. Universitats, centres de recerca i altres agents del sistema d'educació superior, recerca i innovació participen activament en 20 dels 27 projectes emblemàtics seleccionats pel Govern per optar als recursos del fons NextGenerationEU.

L'informe Next Generation Catalonia conté la proposta provisional detallada d'aquests 27 projectes catalans candidats a obtenir recursos del fons i descriu en detall altres aspectes del pla NextGenerationEU (finançament, governança, prioritats del Govern, alineació dels projectes amb flagships [àmbits emblemàtics] europeus i altres plans estatals, etc.). La selecció dels 27 projectes que comptaran amb el suport institucional del Govern de la Generalitat per rebre finançament europeu s'ha fet amb la informació rebuda fins al gener del 2021 i, per tant, és susceptible de ser ampliada. La selecció dels projectes —d'entre les 542 iniciatives presentades per l'Administració (Generalitat i ens locals), empreses privades, consorcis i entitats del tercer sector— l'ha dut a terme la Comissió per a l'Elaboració del Pla per a la Reactivació Econòmica i Protecció Social (CORECO), juntament amb el Comitè Assessor Catalunya-Next Generation EU (CONEXT CAT-EU), el grup d'experts creat expressament per impulsar els projectes amb més potencial i capacitat transformadora. Els 10 criteris de prioritació dels projectes han estat: la singularitat dels projectes; el seu grau de maduresa; l'import; el potencial de comercialització; la capacitat d'inversió en tendències de futur; el seu lideratge fort; la contribució a la reindustrialització del país; el foment de l'equilibri territorial; la contribució a la lluita contra el canvi climàtic, i la capacitat de generar benestar i progrés social. Es preveu que, en cas d'accedir als fons, tots els projectes emblemàtics proposats per la CORECO podrien començar a executar-se aquest mateix any.

Els projectes seleccionats inclouen àmbits tan diversos com la salut, l'eficiència energètica, la descarbonització, la mobilitat, la formació, les telecomunicacions o la transformació digital, però tots comparteixen una vocació de millora i transformació de l'economia i la societat.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Deep Tech Europe. European Innovation Council Pilot. Impact Report 2020

Comissió Europea. Setembre, 2020, 40 pàgines. ISBN: 978-92-9460-218-3

**DEEP TECH
EUROPE**
EUROPEAN
INNOVATION
COUNCIL Pilot
Impact Report 2020

Enllaços relacionats

[Accediu a l'informe](#)

Amb l'adveniment del programa d'investigació europeu Horitzó Europa, el Consell Europeu d'Innovació, EIC per les seves sigles en anglès, deixarà d'estar en la fase pilot en què ha estat del 2018 al 2020 i es desenvoluparà plenament. L'EIC té l'objectiu de fer de mitjancer per transportar les idees dels innovadors europeus als mercats i facilitar així les inversions en els primers estadis de la innovació. A part de finançament, l'EIC proporciona als innovadors l'accés a serveis empresarials adaptats i personalitzats, que inclouen programes de mentoria i formació, i l'oportunitat de treballar amb empreses europees amb segell de qualitat i amb grups de recerca innovadors europeus.

En aquest informe es descriuen els resultats i l'impacte dels dos esquemes de finançament que han estat propis de l'EIC Pilot: l'EIC Pathfinder (amb ajuts de fins a 4 M€), per donar suport a la recerca en els primers estadis de la seva aplicació, i l'EIC Accelerator (amb ajuts fins a 15 M€), per donar suport a la comercialització i les fases d'escalada i ampliació de les innovacions. També s'inclouen resultats dels programes que van precedir aquests esquemes de finançament a Horitzó 2020: Tecnologies Futures i Emergents (Future & Emerging Technologies o FET) i l'instrument SME, per a les petites i mitjanes empreses. A més dels resultats i els impactes mesurats amb indicadors, en l'informe s'explica com funcionen aquests dos esquemes, com es pot treballar amb la cartera d'innovacions de l'EIC i per què cal treballar-hi.

De l'actuació de l'EIC l'any 2020 podem destacar el següent:

- Fins al mes de maig de l'any 2020 les empreses que havien rebut finançament de l'EIC (EIC Accelerator) havien aconseguit atraure 5.300 M€ d'inversió privada.
- De mitjana, el nombre de persones ocupades per les empreses amb suport de l'EIC es va duplicar els darrers dos anys. Un 66 % de les empreses van ampliar el nombre de treballadors.
- El 34 % de les empreses que van ser seleccionades per ser finançades per l'EIC, estaven liderades (CEO o posicions equivalents) per dones.
- En el període 2014-2019 es van fer 3.702 publicacions científiques que es poden atribuir als projectes de la cartera de l'esquema de finançament Pathfinder, 2.662 de les quals van aparèixer en revistes amb revisió per parells.
- El nombre de patents presentades ha estat de 46, de les quals, 14 ja han estat acceptades. El 46 % de les innovacions del programa Pathfinder estan dirigides a nous mercats emergents.

Recentment s'han conegut els esborranys dels programes de treball d'Horitzó Europa, que no seran definitius fins al pròxim mes d'abril. Segons les experiències adquirides durant la fase pilot de l'EIC, tot sembla indicar que hi haurà alguns canvis en els programes d'aquest organisme que han estat operatius fins ara i que s'implantarà un nou programa que donarà suport als projectes per traslladar la recerca al mercat. El pressupost de l'EIC per als pròxims set anys serà de 9.700 M€, més de tres vegades superior al de l'EIC Pilot (2018-2020), però encara es desconeix quants d'aquests diners seran per als pròxims dos anys.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

El valor social de les universitats públiques catalanes: una aproximació quantitativa i qualitativa

Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP). Josep M. Vilalta (coord.) Desembre del 2020, 234 pàgines. ISBN: 978-84-0925550-4

Enllaços relacionats

[Accediu a l'informe](#)

Aquesta publicació analitza quantitativament i qualitativament l'impacte que genera l'activitat universitària de les vuit universitats públiques de Catalunya en el marc del seu compromís social, per al conjunt dels seus grups d'interès (empleats —personal docent i investigador, PDI, i personal d'administració i serveis, PAS—, empreses, entitats, administracions públiques, societat i alumni). Ens mostra com les universitats i la recerca pública també tenen altres impactes significatius, com ara el seu valor social, a més dels impactes més evidents, com la formació de ciutadans i professionals i la recerca científica.

L'informe és un primer pas per sistematitzar la informació que permet expressar l'activitat de les universitats públiques catalanes per als seus grups d'interès en termes monetaris i també per disposar d'un sistema de comptabilitat social que permeti analitzar l'impacte d'aquestes universitats a la societat.

La part quantitativa de l'informe l'ha dut a terme l'equip d'investigadors de la Càtedra MANGO de Responsabilitat Social Corporativa (Escola Superior de Comerç Internacional – Universitat Pompeu Fabra, ESCI–UPF), utilitzant la metodologia d'anàlisi de valor social integrat (VSI), que permet integrar els resultats econòmics i socials en un únic concepte de generació de valor, que tant té en compte efectes tangibles com intangibles, i expressar-lo en termes monetaris. El càlcul del VSI permet estimar els beneficis experimentats per tots els grups d'interès afectats per l'activitat universitària (a part de les empreses i entitats, estudiants, PDI i PAS, alumni i societat). L'estudi conclou, entre altres coses, que, per al curs acadèmic 2017-2018, cada 100 € que la Generalitat de Catalunya destinava al finançament de les universitats públiques es tradueixen en 449 € de finançament social integrat. D'aquí es pot deduir que el sistema universitari públic de Catalunya és una inversió que crea un valor social significatiu i que redunda en progrés social, cultural, econòmic i tecnològic.

L'informe també recull les polítiques institucionals i la governança de la responsabilitat social de les universitats i explora des d'un punt de vista qualitatiu la naturalesa del seu compromís social. Es descriuen 30 casos pràctics de programes, iniciatives o activitats que formen experiències col·laboratives innovadores i mostren la responsabilitat i el compromís de les universitats amb la societat.

Finalment, s'analitzen els reptes actuals i de futur per fomentar el compromís social de les universitats, en el context català, i es conclou que el rol de les universitats és estratègic i que cal engregar noves línies de treball compartides entre universitats i altres institucions, empreses i associacions de diversos tipus, d'acord amb l'Agenda 2030 i els Objectius de desenvolupament sostenible, que actuen com a marc de referència.

Aquesta publicació complementa els continguts recollits a l'informe [Impactes socioeconòmics de les universitats públiques i el sistema públic de recerca de Catalunya \(2017\)](#), que analitzava l'impacte del sistema universitari públic català en cinc àmbits clau per a l'economia catalana.

El llibre en paper està disponible per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca.

Universities without walls. A vision for 2030

Associació Europea d'Universitats (EUA). Febrer del 2021, 13 pàgines.

Enllaços relacionats

[Accediu al document](#)

Aquest document és el resultat d'extenses consultes i deliberacions amb membres i socis de l'Associació Europea d'Universitats (EUA) durant un període de sis mesos de l'any 2020.

Ofereix una visió d'unes universitats obertes, sense murs, compromeses amb altres parts de la societat, però molt arrelades en els seus valors i efectives, que serveixin per encaminar les societats europees cap a un futur millor. La visió que s'exposa — extreta de les diferents visions de més de 100 experts de l'organització mateixa i de les 33 conferències nacionals de rectors que constitueixen l'espai europeu de recerca (ERA), i de molts actors externs consultats, va en la línia del desenvolupament de l'espai europeu d'educació superior (EEES) i de l'ERA. La visió resultant fa especial esment a la diversitat, a la sostenibilitat i al compromís social de les universitats, a la importància que siguin obertes, transformadores i transnacionals, i també ressalta la necessitat que siguin fortes, autònomes i que retin comptes.

Es dedica una atenció especial a les missions de la universitat (ensenyar i aprendre, recerca, innovació i cultura) i a com es pot convertir aquesta visió en una realitat (factors d'èxit: marcs facilitadors, inversions adequades i lideratge; accions prioritàries: reforma de carreres acadèmiques, promoció de la interdisciplinarietat, reforçament del compromís cívic).

El document vol servir de guia per a les comunitats universitàries a fi que puguin actualitzar les seves estratègies institucionals. A la vegada, és una invitació perquè els diferents actors de les societats uneixin forces amb les universitats per a un futur millor i perquè els polítics assegurin els marcs correctes que ho facin possible.

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Resultats de la participació de Catalunya en les convocatòries del Consell Europeu de Recerca

Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR). Gener del 2021, 19 pàgines

Enllaços relacionats

[Accediu al full informatiu](#)

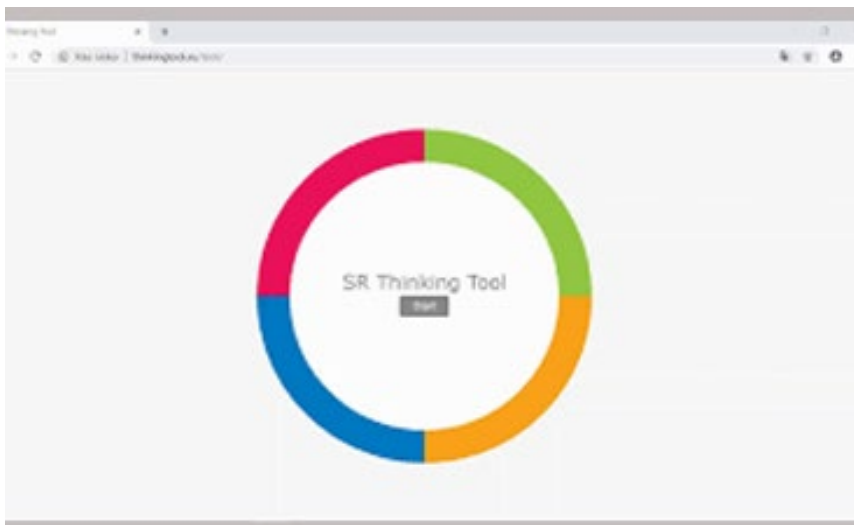
[Accediu a la infografia](#)

En aquest document es poden veure les dades actualitzades el mes de gener del 2021 sobre la participació d'investigadors d'excel·lència que treballen en centres catalans en els diferents programes del Consell Europeu de Recerca (o *European Research Council*, ERC). Des de l'any 2007, en què es van instaurar, el nombre d'ajuts que s'han aconseguit per a Catalunya ha estat de 379, un 3,2 % dels ajuts de tot l'ERC, just per darrere dels països capdavaners, Suècia (413) i Bèlgica (410), i per davant d'Àustria (307) i Dinamarca (259). Els ajuts assolits per les institucions catalanes representen 581 M€. A l'informe es poden veure les dades segregades per disciplina científica, per tipus d'ajut i per tipus d'institució beneficiària. Les dades també estan disponibles en forma d'infografia.

L'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) elabora aquest informe, així com [altres informes](#) sobre la participació de les universitats i els centres de recerca catalans en altres programes europeus d'R+D, de manera periòdica, i en va actualitzant les dades. Les fonts utilitzades són diverses: estadístiques i bases de dades de resultats estatals o europees, o informació proporcionada per les unitats de gestió de les universitats i els centres de recerca.

Societal Readiness Thinking Tool

Nielsen, M. W., Mejlgaard, N., Alnor, E., Griessler, E., Meijer, I. (coord). New HoRRIZON. Comissió Europea, 2018

Enllaços relacionats

Accediu al vídeo introductori de l'eina

Accediu a l'eina

Aquesta és una eina proporcionada pel projecte [New HoRRizon](#) que fa preguntes per estimular la reflexió sobre com es poden integrar idees sobre recerca i innovació responsables (o RRI, per la sigla en anglès) en diferents etapes de la vida d'un projecte de recerca. És útil en la pràctica de la investigació perquè orienta els investigadors —tant els que comencen un projecte com els que ja en tenen un en marxa— per madurar la disponibilitat i la valoració social del seu treball i els ajuda a alinear els seus projectes i activitats amb les necessitats i els reptes socials. Algunes de les preguntes que utilitza l'eina s'han adaptat d'altres projectes d'RRI. Si voleu més detalls sobre els projectes d'RRI utilitzats i la metodologia de l'eina, consulteu el document [Ensuring Societal Readiness. A thinking tool](#) .

FAQ's VIRUS

Col·legi de Biòlegs de Catalunya. Gener del 2021, 8 pàgines.

Enllaços relacionats

[Accediu al document](#)

Aquest document conté una sèrie de preguntes freqüents al voltant de la COVID-19 sobre virus, bacteris, infeccions, immunitat, vacunes, etc., molt útils per aclarir dubtes ara que tots aquests termes i conceptes estan tan presents a la societat.

Les preguntes més freqüents (o FAQ, en anglès) s'agrupen en tres blocs: Virus, bacteris, cèl·lules i immunitat; Infecció, desinfecció i vacunes, i, finalment, COVID-19. Un exemple de pregunta del primer bloc seria «Quina diferència hi ha entre un virus i un bacteri?»

«Què vol dir immunitat de grup o immunitat de ramat?»; del segon bloc, «Com s'eliminen els virus de l'organisme?» o «Com funciona una vacuna?», i, del tercer bloc, «Es pot transmetre el virus a través de la pell, tocant, donant la mà?» o «Per què la malaltia de la COVID-19 es diu així?».

Trobareu una còpia impresa d'aquest document per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca

Vamos a comprar mentiras: alimentos y cosméticos desmontados por la ciencia

José Manuel López Nicolás. Ed. Cálamo, 2016, 368 pàgines. ISBN: 9788496932951

Aquest llibre de divulgació científica proporciona al lector informació sobre molts productes alimentaris i de cosmètica que no aporten els suposats beneficis que anuncien els seus fabricants, posa en dubte la seva necessitat, i, a més, planteja el fet que en paguem un preu excessiu. No es tracta d'un compendi de què podem comprar o no; l'autor vol donar-nos els mecanismes per identificar aquests productes perquè nosaltres, com a consumidors, decidim el que volem comprar.

Per desmuntar tots aquests enganys i abusos, José Manuel López Nicolás, doctor en Química, utilitza la ciència per explicar la hipotètica efectivitat de determinats productes, si veritablement són imprescindibles com a complements de la nostra dieta, i si han passat els rigorosos exàmens de les organitzacions encarregades del control i l'efectivitat dels articles de consum.

També ens fa veure l'existència d'un màrqueting pseudocientífic, sovint molt subtil, per relacionar el producte amb tenir cura de la salut, ja sigui amb un joc de paraules o amb etiquetatge específic que conté missatges subliminars, aprofitant la tendència quimicofòbica dels darrers temps, per la qual el consumidor relaciona, equivocadament, química amb article perjudicial. Es fan servir expressions com natural, lliure de, o sense conservants, que s'associen amb salut, i s'amaguen altres ingredients que no aporten res, o fins i tot s'encobreixen els conservants que inclou el producte.

L'autor ens farà comprendre que els edulcorants, colorants, acidulants i un llarg etcètera que podem veure a l'etiquetatge no són pas nocius, tal com certa publicitat ens vol fer creure, ja que passen un procés de control molt rigorós per a la seva aprovació i utilització. Coneixerem la seriositat dels organismes internacionals que els regulen, especialment en el cas dels aliments, i veurem també quin paper tenen a l'hora de permetre que es posin determinats missatges a l'etiquetatge o no.

En aquesta línia, sabrem quines estratègies fan servir les grans multinacionals per llançar els seus articles al mercat malgrat que no hagin passat tots els controls, i com es valen de la creació de fundacions, associacions i societats, que, amb la connivència dels mitjans de comunicació, «opinen» com si fossin expertes en la matèria, i creen confusió al consumidor i una falsa sensació de seguretat davant del producte.

La cosmètica també té una presència important en aquest llibre, ja que, si les estratègies de màrqueting pel que fa als aliments són, sovint, enginyoses, en el cas de la cosmètica són encara més enganyoses, ja que no hi ha cap control del que s'anuncia. Així, també sota una aparença científica, trobem missatges com patent de noves molècules, crema amb ADN, reactivadors de proteïnes de la joventut, etc.

D'altra banda, l'autor també parla d'articles que sí que ofereixen informació correcta des d'un punt de vista científic, i que han passat controls rigorosos abans de ser comercialitzats. En les seves pròpies paraules, «no es tracta només de criticar les males accions, sinó d'alabar les bones actituds».

Per acabar, José Manuel López Nicolás ens convida a saber com podem evitar el frau, tot seguint cinc pautes fàcils d'aplicar. Només cal anar a una parafarmàcia o un centre comercial i anar-nos fent les cinc preguntes que proposa de manera seqüencial. Val la pena fer l'exercici.

Comentari: Anna M. Lahosà. Direcció General d'Universitats

El llibre en paper està disponible per al préstec i la consulta a la Biblioteca d'Universitats i Recerca.